Sal 1 — Hejmar 5

Duşemb 31 Gulan 1943

ROJA NÛ

Kiriyariya Roja Nû; ji bona erdên Sûriye û Libnanê; 10 lîreyên Sûrî; ji bona welatên din 2 lîreyên ingilîzî. Bihayê Hejmarekê: 10 Qemerî.

Dîwan û gerînendekariya Rojnamê: Bêrût-Bire; Weqif Tabet, Telefona Dîwanê: 74-04; Telefona Mala Xwediyê Roja Nû: 84-41. Edresa telg: Bêrût-Rojanû.

XWEDÎ Û GERÎNENDE: MÎR Dr. KAMIRAN ALÎ BEDIR-XAN

CENG & SIYASET

DEWRAN

Qada Derya Spî

Di pêşiya tevdan û bombardimanên hevalbenda de, di ser Behra-Spî û Sicilye, Sardinye, û Italya Nîroyî re, qiwetên Mihwerê bi xurtî dikin xwe biparêzin û pêşbiriya refên hevalbenda bikin, bi awakî ko ji wextê şerê Tûnîsê û wêdetir ne dihate dîtin. Jê xuya dibe ko Mareşal Kesserling fermandarê refên elemanî li Italyayê, qerara xwe daye û Khergirava Italyayê ji êrîşan dê midafihe bike, ango elemana guhdane gazindên Serfermandariya talyanî û hatine hawara wan. Cihgirtiyê wezareta talyanî ê hewayê berî bi çend r o j a n ji Berlînê re elam dida ko qiwetên talyanî ên behr û hewayî, bi serê xwe, nikarin peravên erdê talyana, ji t'ada Hevalbenda biparêzin.

Bi vê elamdanê cihgirtiyê Wezîrê talyanî, ji elemana re dida seh kirin ko ev şer ji bona talyana bi winda bûna kişwerê talyanî qediqaye. Lê hêj Italya na xwaze çekê xwe deyne. Ji tirsa xeyd û zorkeriya elemana.

Bêşik şerdarî û Serfermandariya elemanî daye eqlê xwe heke midafiha kirina erdê talyana bi kêrî karên şerî tên an ne, û heke ev tişt hêjaye ko eleman qiwetine mezin bêxin vî îşî. Her wekî terikandina Italyayê, xira bûna yekîtiya Mihwerê ye, eleman nikarî bûn dev ji Italyayê berdin.

Lê ko êrîşên refên Hevalbenda hêj xurtir bûn, eleman bi xwe jî dê bikevin haleke bê hêvî.

Nihû çekê hevalbenda ê hewayî bi paqijkirina pêşasêgehên talyanî mijûl e; ev pêşasêgeh jî, ji bona îro Serdinye, Sicilye û girava Pantelariyayê û ji bona sibe Korsika ye. Şerên hewayî en xurt yên ko di wan rojan de û di dora wan bender û giravan de çêdibin, manîdar û girane ne.

Heye ko Behra Edriyatîkê bi xwe jî dê bibe qada şer.

Balafirên hevalbenda di vê nîzikiyê de, bi du caran bi ser her du benderên vê behrê, bi ser Barî û Brendiziyê de girtine û hêjagehên wan şaristana bi xurtî dane ber bomban. Heke qiwetên Hevalbenda ketin Behra Edriyatîkê, perîşaniya talyana hêj mezintir bibe, ji ber ko ji roava û ji rohelatî derbên Hevalbenda ên giran dê bigehin wan.

Heta niha di şerên ko di ser behra Spî û peravên di wê re çêbûne 5.239 balafirên Mihwerê hatine xira kirin; û roja î n ê di nav saetkê de, refên hevalbenda li erdê û der şerên hewayê 113 balafirên talyan û elemanî pelixandine.

Eniya Sovyetî

Di eniya Sovyetî de, li erdê Kuban, Donetz, Prel û Leningradê di nav wan roj û heftan de, şerine xurt û xwîndar çêbûne, lê hêj perde ne hatiye rakirin; perda ko şerên vê havînê vedişêre.

Bi rastî par li 19-ê hizêranê û pêrar li 22-yê hizêranê elemana bi hemî qiwetên xwe direjî Ordiya Sor kiri bûn.

Lêbelê di sala 1941-î de, derengmayîna êrîşa elemanî, ji ber şerê Yewnanistan û girîdê bû; û sala 1942-an de, şerê Sebastopolê êrîşa elemana bi şûnda hişti bû.

Îsal gelo çawa ye?

Ne wext e ko mirov lez û bez tiştekî bibêje.

Her hal êdî rewişa elemana ne ev e ko, ne nêrin ne li pêş û ne li paş; û destê Urisa de qiwetine zehf mezin hene û ew besî perîşanîya Ordiyine xurt in.

ji aliyê din nihû dûrî desta tiştek ne maye û refên hevalbenda ne biro û ne bi şev, dev ji erdên Mihwerê ber na din.

Dawiya Şerî

Mr. Çorçil ji Qesra Spî derketiye û hatiya Sefareta Brîtanî; Serekwezîr nihû di Sefaretê de wê rûne. Mr. Çorçil gotiye lebatên sefaretê: Heye ko ev şer wê gelek dirêj bibe; û heye ko mîna şerê mezin yê 1914-1918-an, ji nişka vedê biqede; li Tûnîsê eskerên elemanî yên ko bi çavsorî şer dikirin, bihnkê de dest ji berberiyê kişandine bûne komên hêsîran û xwe avêtine bextê me.

Her hal tû sebeb nîne ko em bawer bikin, dema xelas û serbestiyê bûye nizing.

HEZAR BALAFIR DU HEZAR TON BOMBE

Bajarê Elemanî Dortmund Ji Nû ve Bi Awakî Dijwar Hatiye Bombardiman kirin

Londre — R: Wezareta brîtnî a hewayî dide zanîn: Refên brîtanî ji nû ve û bi awakî hêj ne dîtî dest bi bombardimana bajar û hêjagehên axa Rûrê kirine a têr febrîqe, destgeh û karxanan.

Şevêdî çekê brîtanî ê hewayî, hezar balafir şiyandine ser Dortmundê û lêxistine. Balafirên brîtanî ji du hezar tonî bêtir bombe avêtine vê şaristanê; bombiyine şewat û teqandinê ji eva mezin î xurt.

Heta niha bi carekî du hezar ton bombe li tu bajarî ne ketiye. Balafirvanekî gotiye ko şev bi ronî bû û her çar alî û armanc xweş dihatin dîtin; hema ko bomban cihên xwe girtin pê şewatine mezin çêbune, ne maze di roawayê bajêr de. Balafirvanekî din qise dikir û digot ko dengê teqandina bomban ji dûr ve dihatin bihistin, stunên dû û dûmana 15,000 pî bilind dibûn.

Balafirên brîtanî ji Ingilistanê heta ko xwe bigihînin ser serê bajarê Dortmundê 700 mîl firiyane. Der meha gulanê refên brîtanî bi deh caran êrîşî erdê Germanistanê kirine. Ji êrîşa şevêdî 38 bombeavêj venegeriyane warên xwe.

GOTARA M. BENES

Bi Şeré Zivistana Ko Bé Ev Cengè Xedar Dé Biqede

Şikago — R: M. Benes di bajarê emerîqanî Şikagoyê de peyiviye û gotiye.

Şerê zivistana ke bê dê bibe qirêna vî şerî a dawîn.

Di qada rûsî de qomandine zor wê çêbibin, girêdayî bi êrîşine Hevalbenda ên xurt û dijwar.

Serekcimhûrê Çekoslovakyayê bi ser ve zêde kiriye: piştî şkênandina Japon, Talyan û Elemana jî divê hevalbenda mîna berî bimînin destbrayên hev û dû.

Londre — Şevêdî balafirên dijmin xwe di ser axa Ingilistanê re tev ne dane.

Kap — R: (Efrîka Nîroyî) Mareşal Smuts gotiye: ev şer ji nişkekê ve wê bigehe dawiya xwe.

Vîşî — Dûhî êvarê Radyowa—Vişiyê ji nişka ve lal bûye.

Londre — Radyoa—Tokyoyê elam dida: Peyivên ko di navbira hikûmetên emerîqanî, brîtanî û japonî de, li ser gohartina hêsîran çêdibin, xweş pêş ve diçin.

Qehremaniya Kurén Spertayé

Emiral Sir Endriyû Keningham Qedrê Wan Digire

Qahire — A.F.I. Emîral Sir Endriyû Keningham bi gotinine hêja qedrê deryavanên yewnanî girtine yên ko ketine şerê Behra Spî û tê de namûs kirine.

Londre — R: Heta niha refên hevalbenda 100,000 ton bombe avêtine erdê Germanistanê.

Berlîn — Serfermandariya elemanî îro piştî nîro mukir dihatko bombeavêjên brîtanî li Dortmundê xistine û pê xeşarine giran çêbûne; zehf xelk hatine kuştin û brîndar kirin.

Londre — R: General Katru hatiye Londrê û bi hafa General De Gol ketiye û li ser teklîfa General Jîro pê re axaftiye.

Heke Frensa Şerevanî teklîfên General Jîro qebûl kirin heye ko General De Gol di nav wan rojan de, ji Londrê radibe û berê xwe dide Cezayirê, tevî şîretkerên xwe.

Londre — A.F.I. General De Gol roja duşembê telegrafek şiyandiye Genéral Jîro û jê re elam daye ko ew ber bi xelaseka vê heftê ve bi MM. Masiglî û Filip re dê bê Cezayirê.

DÛRIK

DÛRIKÊN LI BER TEMBÛRÊ

Mamo, Pismamo

Mamo ji Torê tê
Bîhna gula jê tê
Sebra dotmam pê tê.

Lata reş hezaz e,
Singa gewr beyaz e,
Dêka te şambaz e,
Dosta te tolaz e.

Lata reş bi rê de
Pezka kovî tê de
Di nav gul û bihê de
Destê min d' ber piştê de.
Tama cinetê tê de.

Ha Nayê

Ha nayê ha, ha nayê
Dû sozê xwe tu nayê
Biçûk e porbelayê
Serî j'zêra hilnayê
W'ez ban dikim tu nayê
Bi te'r ketim belayê
Ka sozê ko te dayê,
Ç'bkim j'malê dinyayê
Qelena gewra m'nayê
Kanî sozê te dayê

Havîn e l'nav rezayê
Li bin sihka mêwayê
Te dî bû mi dî bû
Tu l'ser banî xeynê bû
Tu b' derziya midyetî bû
Tu b' qezik mendelî bû
Tu b'teqîkî gulî bû
Tu b' xeftankî şamî bû
Dosta lawkê golê bû
Tu b'xort' xelkê'r bengê bû

Keçik sêva l' dikana
Ketye destê nezana
El'miye ramûsana
Xera kirin b'drana
Keçik sêva li sûka
Ketye destê biçûka
Xira kirin b' nenûka.

ŞEREFO

Were kumê xwe!

Ev kum, ne kumê min e
Kumê hevalê min e.

Silêbînê bi av e
Siwar û peya da nave
Şeref lawê Eyşikê
Kum qetandin bi şilfikê
Avêtin qeza Dêrikê.

Silêbînê bi tehlik e
Şeref ban kir:
Ev knm ne kumê min e
Kumê min ji hiriya berxik e.

Silêbînê bi rê ye
Kum qetandin bi kêrê ye
Avêtin qeza Dêrê ye
Lo Kurdo! were kumê xwe...

www.arsivakurd.org

DEMA NIHA

HATINA GENERAL DE GOL

General De Gol duhî hatiye Cezayirê. General Jîro, Katrû nimînendeyên brîtanî û emerîqanî çûne balafirgehê, pêrgîna wî. General Jîro gote General De Gol: daxwaza min a mezintir yekîtiya hemî qiwetên Frensayê ye.

Nû-York — Destgehên emerîqanî wapora xwe a hezaremîn ji tîpê Libertî çêkiriye, Nihû di wan destgehan de hero şeş wapora têne çêkirin.

Eniya Roawayî — Refên brîtanî bi xurtî bajarê elemanî Wupertal dane ber bomban; xesarên ko gihane vê şaristanê zehf giran in 1500 ton bombe hatine a v ê t i n, du nêçîrvanên elemanî yên şevger ji hatine xistin erdê, 25 bombeavêj venegariyane warên xwe.

Eniya Sovyetî — Bombeavêj û topên elemanî ên giran Lênîngradê bombardiman dikin.

Çekê sovyetî 22 bombeavêjên elemanî avêtine erdê. Der axa Volxov û Kubanê topçiyên her du aliya li hev û du dixin. Di Bakur-rohelatê Novorosiskê de şer dom dike. Di nav hefteke de refên sovyetî û topên balafirşiken 456 mekîneyên elemanî anîne xwar.

Eniya Behra Spî — Balafirên hevalbenda ji nû ve hêjagehên bender û bajarên talyana ên eskerî û nemaze yên Serdinya û Pantelariyayê bombardiman kirine.

Eniya Pasifîkê — Leşkerên emerîqanî di g i r a v a Atuyê de qiwetên japona ên mayîn jî qelandine û ev girav bi timamî vegirtine.

DI RADYOYÊ DE GENERAL DE GOL PEYIVIYE û GOTIYE

Zehmet bû, gelek zehmet; lê dawî hemî frensizan dil û gotina xwe kirine yek û kişwerê Frensizî gihaye yekîtiya xwe.

Welatê me hatiye dizîn, miletê me ketiye nav lepê neyaran, peyayên me di bin nîrê dijmina de ne, xortên me hatine mihacir kirin, inên me di felaketê de ne zaroyên me perîşan û şerpeze bûne.

Berî her kesî, divê em herin hawar û gaziya wan, Hevalbendên me arîkariya me bikin, lêbelê divê em bi destê xwe bend û zencîrên hêsîriyê bişkînînin. Em kêmanî û hêja bûna xwe û yên dina nas dikin. Mezinahî heqê me ye.

Divê emê wê peyda bikin. Emê ji biniya vê kortalê derkevin bi yekîtiya miletî emê bigehin vê armanca mezin. Yekîtî ji bona şerê azahî û serbestiya Frensê... Yekîtî ji bona mezinahiya Frensê...

Yekîtî bi qesda ji nû ve ava û çelengkirina Frensê.

DI CIZIRÊ DE

Êdaniya Zefera Hevalbenda Li Tûnîsê

Serekê giran Seîd Axa Deqorî ji me re dinivîse:

Li nehê gulanê, hemî Eşîrên Kurdan yên Erdê Cizîrê gihane hev û eydaniya Zefera Tûnîsê kirine. Bi hezaran Kurd, siwar, û peya ji çar aliyên Welêt hatine Emûdayê û lê li hev civiyane.

Lê qurban hatine şerjêkirin û sifreyine mezin hatine danîn. Xort û serekên Kurdan bi kurdî û frensizî peyivîne û bi gotinine hêja qedrê Hevalbenda û leşkerên wan ên egîd û mêrxas girtine yên ko rêberên azahî û serbestiya dinyayê ne; û şahîke mezin di nav wan de çêbûye. Ev roja ha, di tarîxa Erdê Cezîrê de, tu cara naye ji bîra kirin.

Serbend û Zabitên frensiz û ingilîzî û mêmûr û karkerên sûrî bi hatina xwe dilê hazira şa kirine.

Londre — R: Kralê Yugoslavyayê çûye Qesra Bukinghamê, xatirxwaziya Kral û Kralîçeya Brîtanya-Mezin.

La Valet — R: Di girava Maltayê de işareta talukê hatiye dayîn, lê tu bombe ne hatiye avêtin

Londre — R: Radyoa Elemanî duhî êvarê digot ko wezîrê bilxarî yê hundirkariyê emir daye cuhiya û wan divê di nav sê rojan de, ji Sofyayê — payetextê Bilxaristanê — derkevin; an ne, ewê ji erdê Bilxaristanê dê bêne derêxistin.

DER ENIYA SOVYETISTANÊ

Ligora Elemana Qirênine Nû Destpêkirine

Berin — A.F.I. Eleman didin zanîn ko leşkerên rûsî di Velukî-Lukiyê de bi xurtî êrîşan dikin; lê belê hawîrên sovyetî ev nûçe ne xurtandiye.

Moskû — R: Stalîn ji bona xatirgirtina M. Davis nimînendeyê Mr. Rûzwelt, Serekcimhûrê Emerîqayê, sifreyek daniye. Sefîrên Emerîqanî û Brîtanî li Sovyetistanê; M. Litvînof û zehf nimînendeyên hevalbenda ên bilindpaye lê bûn. Mêvana ji bona zeferê badînên xwe bilind kirine û vexwarine.

Waşington — R: Wezareta Emerîqanî a Behrê dide zanîn: Di girava Atuyê de leşkerên emerîqanî hêj bêtir zora xwe didin qiwetên japonî ên sergerdan. Zehf leşkerên japonî ên belavbûyî hatine qelandine. Duhî piştî—nîro di ser vê giravê re 6 nêçîrvanên emerîqanî dirêjî 16 balafirên japonî kirine û 5 bombeavêj xistine erdê; nêçîrvanekî emerîqanî venegeriyaye warê xwe.

Mekîneke emeriqanî a din jî şikiyaye, lê balafirvan selametîyê de ye.

400 BALAFIRA

Dirêjî Sicilye, Serdinya û Pentelariyayê Kirine

Londre — David Brawin, nûçegihayê ejensa Royterî li Cezayirê dide zanîn ko duhî ji hêla jêrîn ve 400 bombeavêjên Hevalbenda hêjageh û benderên Sicilye, Sordinya û Penteleriyayê dane ber agirê xwe.

Xesarine giran gihaye war û qerargehên dijmina û bi agirê bomban waporine Mihwerê berhewa bûne.

Nû Delhî — R: Bi awakî resmî didin zanîn: di eniya Aarakanê de, tiştekî hêja ne qewimiye. Duhî, nêçîrvanên brîtanî di erdê Şindwina jorîn de, hêjagehên japona dane ber bomban.

MIREKA CIHANE

MIRÊKA CIHANÊ MIRÊKA WÊNEYÊN ŞER Û AŞÎTIYÊ

JI BERGEHEN HOLENDAYÊ

ŞARISTANA EMISTERDAMÊ Û COWA WÊ.

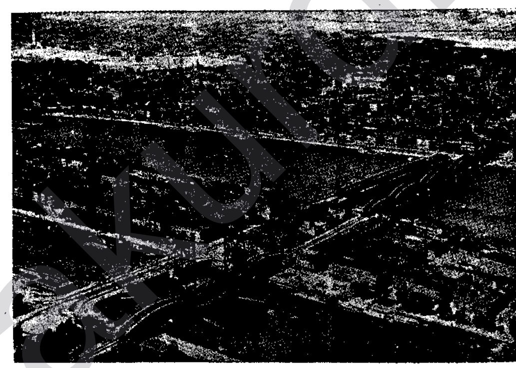

BAJARÊ ROTERDAMÊ Û PIRÊN DI WÎ.

LAHEY : DÎWANA CIWANMÊRAN.

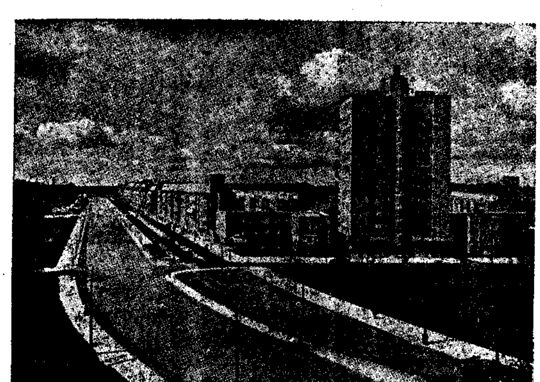

HILVERSUM : DIBISTANEKE NÛJEN.

IMP. LE MIROIR D'ORIENT - BEYROUTH

www.arsivakurdi.org

1ère ANNEE LUNDI 31 MAI 1943 NUMERO 5

LE JOUR NOUVEAU

Direction: Beyrouth Wakfs Tabet
Place des Canons Tél.. 74-04 et 84-41

QUOTIDIEN KURDE
Directeur - Propriétaire: EMIR Dr. KAMURAN AALI BEDIR KHAN

Le Numéro 10 P.L.S. - Abonnement
Syrie-Liban 10 L.L.S. Etranger 2 L. Stgs.

Vers la Victoire

CHRONIQUE HEBDOMADAIRE DE LA GUERRE

Sur le front occidental c'est encore la R.A.F. qui a joué le premier rôle de cette semaine. Dortmund le grand Centre industriel de la Ruhr a eu l'honneur peu enviable de subir le raid le plus violent de toute l'histoire: plus de 2.000 tonnes de bombes. Nous commençons à nous habituer à ces chiffres comme à des records sportifs sans trop en imaginer la valeur: 2.000 tonnes de bombes représentent cependant la charge d'un convoi de 400 camions qui sur la route occuperait une distance plus grande que celle de Djounieh à Beyrouth; cela représente pour Dortmund une ration de 8 kgs. de bombes par tête d'habitant. 3 jours après, Dusseldorf par mauvais temps subissait un raid presque aussi violent; vendredi Essen avait le sort de Dusseldorf; entretemps le grand centre d'optique Zeiss à Iena était à son tour attaqué. Pendant tout ce temps l'averse tombait sur la Sicile, Pantellaria la Sardaigne et le Sud de l'Italie en pluie plus fine mais ininterrompue,

Sur le front oriental les nouvelles sont assez confuses mais il semble bien que l'on soit à la veille des grandes offensives. Après l'accalmie relative de ces deux derniers mois le front s'anime et des attaques de grande envergure sont signalées de part et d'autre.

En Extrême Orient les japonais vont être chassés de l'île d'Atu dans les Aléoutiennes. Ils ont lancé une grande offensive contre la Chine et arrivés à 500 kms. de Chung-King ils semblent vouloir tenter d'en finir avec Chang-Kaï-Chek. Après quelques succès initiaux l'offensive paraît stoppée par les Chinois,

Sûr le plan diplomatique l'évènement sensationnel est la dissolution du Komintern. Sans doute a-t-on voulu par là renforcer dans les pays alliés l'union nationale pour l'effort de guerre, saper les bases du bloc ennemi fondé sur le pacte antikomintern et rendre ainsi la tâche plus facile aux satellites qui voudraient se détacher Quoiqu'il en soit cette mesure ne peut que renforcer l'Union des Alliés en conciliant leurs buts de guerre.

A Washington les entretiens Churchill-Roosevelt sont terminés et il ressort de la sobre déclaration du Président comme des deux discours de Churchill au cours de la Conférence que l'identité des vues est parfaite et que la lutte va s'intensifier simultanément en Europe et contre le Japon. La presse américaine parle de la possibilité d'une entrevue Roosevelt-Churchill-Staline.

L'ARRIVÉE DU GENERAL DE GAULLE A ALGER

C'est hier, à 11 heures 15 que le Général DE GAULLE est arrivé à ALGER accompagné de MM. René MASSIGLI et André PHILIP. A sa descente d'avion, il a été acceuilli par le Général GIRAUD et par le Général CATROUX, qui l'avait précédé à ALGER.

Quelques minutes après cette rencontre historique, le Général GIRAUD annonçait aux correspondants de presse que l'identité de vues était obtenue et faisait la déclaration suivante:

«Les conversations des derniers jours ont revélé que le COMITE NATIONAL FRANÇAIS de Londres et le Haut-Commandement Français en Algérie étaient arrivés à un accord.

«C'est par conséquent dans une atmosphère exempte de tout esprit partisan et dans le seul désir d'une unité totale de toutes nos forces que je suis heureux d'accueillir le Général DE GAULLE sur ce sol.

«Nous nous mettrons immédiatement au travail. L'heure n'est pas aux discours mais à l'action pour la FRANCE qui nous attend».

Aucun discours formel n'a été prononcé. Les deux généraux ont quitté l'aérodrome dans une grosse voiture noire, ayant le Général Catroux entre eux deux. C'est le Général Catroux qui fit fonction d'intermédiaire durant les négociations et c'est à lui que revient pour une grande part le mérite d'avoir réalisé cette Union.

Le Général de Gaulle et le Général Giraud auront un premier entretien aujourd'hui, Lundi à 14 heures. Le premier problème que les deux généraux étudieront est la composition du CONSEIL CENTRAL EXECUTIF que de Gaulle et Giraud présideront alternativement.

S'adressant aux journalistes, le Général de Gaulle a déclaré:

«Il est très important, tant du point de vue français qu'international que le Général Giraud et moi soyons parvenus à un accord que tous les Français souhaitaient ardemment et trouvaient trop long à se réaliser.»

Après le déjeuner offert par le Général Giraud, le Général de Gaulle alla déposer une couronne devant le Monument aux Morts.

Ce premier contact du Général de Gaulle avec la population algéroise a été l'occasion de manifestations d'un enthousiasme extraordinaire, d'autant plus remarquable que la plupart des quelques trois mille personnes qui se pressaient devant le square où le Général venait déposer une palme devant le Monument aux Morts avaient été prévenus on ne sait comment.

Malgré la chaleur, la foule avait rapidement grossi, difficilement contenue par la police municipale de la ville et par de véritables chaines de soldats des armées du Général Leclerc et de Larminat, solidement amarrés les uns aux autres par leurs bras nus, bronzés par le soleil du désert.

De nombreuses «Croix de Lorraine» fleurissaient les revers des vestons. Quelques jeunes gens et jeunes filles distribuaient des photos du Général de Gaulle. Les applaudissements éclatèrent lorsque la voiture du Général fut annoneée à l'extremité de l'Avenue Pasteur. La police cherchant à dégager les abords du square, une légère bagarre eclate, la foule tentant de pénétrer par force dans le square.

Le Géneral de Gaulle traverse l'étroit passage et gravit rapidement la petite éminence qui conduit vers le Monument, suivi par son Chef d'Etat-Major particulier, le Colonel Billotte, le Capitaine Charles Roux et le Lieutenant Palewski.

Parvenu au sommet, le Général de Gaulle dépose une palme sans aucune inscription ni insigne et les acclamations de la foule redoublent quand le Général se retourne et lève les deux bras vers lie, avec sur son visage une expression de joie profonde, comme pour dire: «Me voici».

Comme le matin à l'aérodrome, les traits de de Gaulle sont tirés par la fatigue et l'émotion. La cérémonie terminée la foule demeure encore un moment sur la chaussée; acclamant au passage quelques voitures militaires couleur de désert, dans lesquelles des soldats du Général Leclerc répondent aux vivats en agitant des drapeaux tricolore à Croix de Lorraine.

Puis ce fut la dispersion lente, mais l'atmosphère électrique demeura aux alentours. Dans un café où des cris: «Vive de Gaulle» retentissent à chaque instant, un homme en civil qui tentait de protester est passé à tabac et doit être emmené par la police; c'est d'ailleurs le seul incident deplaisant de la journée. Tous les visages respirent une joyeuse animation.

LE CHEMIN DE LA VICTOIRE

Le 28 mai le Docteur Bénès, Président de la République Tchécoslovaque et l'une des personnalités les plus éminentes du monde international, célébrait son 59ème anniversaire. A cette occasion, nous publions le passage final du message inaugural prononcé par le Président à la troisième session du Conseil d'Etat tchécoslovaque

«Je conclus mon présent exposé un exprimant l'espoir, si non la conviction, que nous sommes déjà au dernier tiers de cette guerre et que le moment est proche où nous pourrons montrer réellement notre vraie valeur et notre capacité. La victoire viendra sûrement, et avec elle la construction d'un monde nouveau et meilleur. Mais n'oublions pas, que la victoire militaire, la nouvelle organisation de l'Europe, les nouvelles constitutions et lois qui régissent les Etats, ainsi que n'importe quels changements matériels, ne sont d'aucun profit si les hommes aussi n'en sortent moralement nés de nouveau de cette terrible crise, si nous ne comprenons pas que la catastrophe actuelle fut et est avant tout une crise *morale, tant pour les nations, que les classes, les partis et les individus* que chacun de nous, même aujourd'hui doit accomplir cette renaissance morale en lui-même d'une façon complète et solide, ou admettre simplement qu'il désire moralement appartenir au monde que nous détruisons par la guerre actuelle,

La plus grande force de notre nation n'a pas été, n'est pas, ne peut pas être, et ne sera pas physique — *elle a été toujours maintenue par ses qualités morales.* Je crois que la guerre actuelle peut être et sera de nouveau gagnée par elle, parce que moralement elle s'est tenue au-dessus de tout ce qui a été fait avant, pendant et après Munich et de tout ce qui est fait aujourd'hui. Cette nation a, au cours de ses crises historiques les plus grandes, donné au monde et à elle-même Houss, Jijka, le roi George de Podyèbrady et Comenius Palatzky, Riguèr et Kollar, Masaryk et les Légions. *Elle a toujours été engagée physiquement, spirituellement et moralement dans une grande bataille, qu'elle a gagnée seulement au nom des valeurs morales qu'elle a toujours défendues.* Qu'aucun de nous ne soit porté à le prendre pour de simples mots de rhétorique, quand j'appuie aujourd'hui sur le fait que c'est seulement de cette façon que nous gagnerons la guerre actuelle, et que la victoire n'aura ni sens ni permanence si, après la guerre nous ne batissons pas de nouveau notre République véritablement dans l'esprit de ces grandes et glorieuses traditions tchécoslovaques.

Dans le camp français le Général de Gaulle précédé du Général Catroux et de MM. Philip et Massigli est arrivé hier à Alger. L'union de toutes les forces de l'Empire va se faire pour que les Français comme l'a dit le Général de Gaulle dans sa déclaration de Londres» puissent briser leurs chaînes de leurs propres mains».

Nul doute que la parfaite coordination des efforts alliés résultant de leur identité de vues ne nous prépare un été mouvementé et glorieux dont l'offensive aérienne est le prélude. B.

Provisoirement, LE JOUR NOUVEAU *paraîtra une fois par semaine, le Lundi.*

LA PRESSE KURDE

Nous signalons, à nos lecteurs s'intéressant au mouvement culturel KURDE, les journaux et périodiques kurdes suivants:

RIYA TAZÉ organe des Kurdes de l'U.R.S.S paraissant à Erivan.

GALAWÉJ, la plus grande revue littéraire kurde, paraitc haque mois à Bagdad, avec 80 à 100 pages de texte

JIYAN hebdomadaire politique et littéraire, paraissant à Souleymanié.

HAWAR, revue littéraire bi-mensuelle paraissant à Damas. Textes kurdes et français.

RONAHI Revue mensuelle illustré, paraissant à Damas.

DI WELATÊ ZEMBEQÊ GEWIR DE

Nivîsevan
Grigori Petrof

2

Wergerandok:
Qedrî Can

Di kitêbên muqedes de tê gotin: «Di zemanekî de, di dîwarên seraya hukumdarekî zalim û qahir de pirsên ji agir nivîsî hatine dîtin: «MANETEKEL FARESI». Kesî mana wan pirsan fam ne kiriye. Danyalê hakim ev pirsên ha wisan tefsîr kiriye: «Ev nivîsana agirî xeber di de ko ewê pir tiştekî mudhîş çê bibe; mana wan eve ko dewleta kevn êdî xurtbûna xwe ya jiyînê wenda kiriye; bivênevê ewê xerab û kambax bibe...»

Împratora Romayê, Doqa Alba û selteneta wan a Îspanyayê... hukumdarîtiya Lûîyê panzdan li Fransayê... Rûsya Romanofan... Almanya Hohenzolleran, Awistirya Habsbûrgan... bûn qurbanê van fecaetan. Dîrokê, ji bona wan, hukmê xwe da: «Mane tekel faresi»

Van mes'eleyan bi ehmîyet bifikirin; mîna kurm û kêzikan di nav heriya derd û kulên xwe de ve ne gevizin. Li şûna vî tiştî, nuhkirina bingehê dewletê, ji wê şunda li stendina terbiya milet bifikirin..,

Dîrok, her vekî encam û fecaeta hinek dewlet û miletan dinivîsîne, ji bona bilind bûn û pêşveçûna gelek dewlet û miletan jî rûpelên zengîn û rengîn vedike...

Dîrok, ilmekî wisane ku: însanên mîna keriye teban (heywan), ji jîyina gêrik û moriyên bê şiûr xelas dike û ji wan re jîyineke qenc dide xuya kirin û bi çi awayî meriv xwedî hezar sen'etî dibe; xurtkirina tebayên dewletê; terbiya civatên milet nîşan dike.

Merivên qehreman û Milet

Hinek dewlet buhranê ecêb derbas dikin, yan jî yekcar tebah dibin. Hinek miletên din jî, jîyina xwe di nav rindbûneke hakimanî pêk tînin. Divê ne tenê hukumdar, wezîr û meb'ûs bi van her du mîsalan ve bendewar bibin; gerek efradê milet jî, yek bi yek bala xwe bidinê...

Divê jin û mêr, xort û pîr, gundî û bajarî, yên bi heşê xwe, yên bi destên xwe bixebitin... giş li van tiştan bifikirin...

Xurt bûn û qelsbûna dewletan, şûnde mayin û pêşveçûna miletan ne tenê ji zanebûn û ne zanebûna serekan pêşve tê, na... Çiqas ew serek zana û nezan bin; çê, ya neçê bin, qehreman, ya zalim bin her yek ji wan, ayîneya miletê xwe ye: qopya giyanê qewmê xwe ye. Ew, ji nav koma xelkê xwe derketiye... Milet, çawa be, serek jî ew e. Ji bona vê yekê ku dibêjin: Her milet, îdareyeke layiqî xwe dibîne.

Ez hêvî dikim, hûn ji min re destûrê bidin, ezê li ser vê rastiya ku ne hatiye naskirin bi şekinim û hêj çêtir bidim ronîkirin... Çima ku ev çîroka dîrokî û felsefî jî berê de hatiye gotin û li ser wê gufte-gu çê bû ye. Çîrok, ev e; Dîroka miletan, kî di afirîn e? Hadîsên mezin ku di nav dewlet û beşerîyetê de çê dibe, kî pêşve di ajo? Kî tevdigerîne? Cihê cihê ferd çi dikin? Gelo her wekî mutefekirê ingilîz bi navê (Carlyl) gotiye, ev pêşve ajotin û tevgerî bi destên qehremanan yan bi xeyreta efradê milet giyan û bi sayeya germiya canê wan çêdibe? (Carlyl) bûye hevalbendê fikra ewelî û ew ispat kiriye. (Lef Tolstoy) jî fikra paşîn mudafee kiriye. (Carlyl) di kitêba xwe ya bi navê (Qehreman, û di dîrokê de qehreman) de, mezhebê qehremanan «Cult» û çanda qehremaniyê «Culture» ê belav dike...

Bi gotina (Carlyl) be: milet mîna tebeqake kîlê ye; heke ne keve destên sen'etkarekî, tim bê şekl û bê hereket dimîne. Lê sen'etkar û qehremanê mîna Cezzar, Napolyon, Petroyê mezin, Soqrat, Mehemed,.. derkevin, karin vêkîlê bixin destên xwe û ji wê her tiştî û her şeklî çê bikin...

(Paşî heye)

PÊJINÊN DINYAYÊ

TRÊNÊN HEWAYI

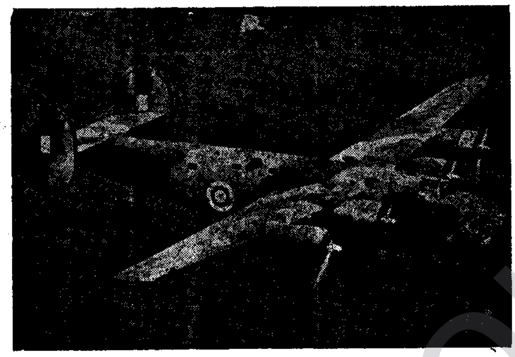

Trênên hewayê di Ingilistanê de xwe pêkanîne û ko eskerên emerîqanî pê li erdê Ewripayê kirine ew dest bi xebata xwe û arîkariya yekîneyên emerîqanî bikin. Ev balafirên arîkariyê dikarin esker, zad û zexîre, çek û posat bînin erdê Ewripayê û bi sihwana

berdin cihê daxwazan. Tezandek, yanî balafirên bêmotor jî di anîna eskeran de gelek bikêrhatî ne; balafirên adetî, balafirên bimotor wan dikişînin û tînin cihê ko lê esker divê dakeve erdê. Di wan balafiran de, bi çek û posatan ve 28 esker an 18 nesax û brîndar bi cih dibin.

JI BERGEHÊN HOLENDAYÊ: AVAHIYEKE NÛJEN

Strana Kurdî

Mûsa Xain

Me rev, me rev!
Mûsa me re
Te hetka min derxistî
Bi navê xwe re
Bi çeplê stiya Namo bigir,
Bibe j'xwe re, heta bi erdê Şamê,
Ez bi te re;
Û sozê min bi qerarê te re,
Heçî li dû sozê xwe vegere
Bedîn bimire li ser riya bêdîna here
Mûsa xain, bextê dinyayê ne wiloye
Ne bi zirta ye
Û ne bi forta ye
Ne bi çefiya egêl xwar kirina
Ser xaniya ye.
Do pêr, mi tu diye
Ji ber Hisênkî gurî tu reviyayî
Li ber çavê min
Weke mijê tifingê tu xuyayî
Tu sekinî li diyarê heftayê..
Mûsa me re, bext ne wiha ye...
Konê Mûsa xain, ji kona der e
Stûna navê zêrê zer e, par vî çaxî
Ez dosta Mûs xainê xwe bûm,
Sala vê salê ez canê min kirin
Nîşana gulleyê zer e.
Porê min î sor î sosinê
Li tûmka digere.
Mûsa, konê Mûsê min li ber avê
Ez li bextê te me, tê kaboka xwe
Bidî erdê
Paketekê lêxî, yekê bavê
Te rextê çarperçe
Bavê ser devziravê
Heya li me derkevin
Gaziya mala bavê...
Mûsa wayê, bext ne wihayê
Te dest ji Stiya Namo berdidayê
Te hişt li çol û çiyayê.

Emîno..

Ha wer werê Ha wer werê
Werê Emîno
Nav û gerden çi şêrîno
Emîno
Min û çema, çemê Bişêriyê
Mi dî Kelekvana Kelek berda
Li dû Gemiyê
Xwezî bi wê gavê û bi wê Kêliyê
Baqê temberiyê bikî
Hevalê vê keziyê.
Emîno ez bi çema ketim
Çemê Bişêriyê
Emîno werê min birevîne
Bavê Koçika Geydûkê
Bavê ser darê wê hewiyê.
Emîno ez bi Bişêriya xopan ketim
Li ber avê
Mi dî siwar û peya da bûn navê
Xwedê teala min û Emînê Ehmed
Bisitirînê
Ji weynê jinbavê.
Emîno, min û çema ketin
Çemê Bişêriyê
Xwezî wexta kolos xwar be
Ser kofiyê
Bi çeplê min bigirî
Bavêjî ser hewiyê...

ÇAPA KURDI

KOVAR Û ROJNAMEYÊN KURDÎ

Kovar û rojnameyên kurdî yên ko îro belav dibin ev in:

Reya-Teze: Li heftê sê caran û li bajarê Rewanê belav dibe; rojnameya kurdên Sovyetistanê ye. Bi zar û bi tîpên kurdmancî tête nivîsandin.

Jiyan: Kovareke edebî û ilmî ye; li serê her heftê carekê û li Sileymaniyê bi der têt. Bi zarê soranî têtê nivîsandin.

Gelawêj: Kovareke edebî û ilmî ye. Li serê her mehê carekê li Bexdayê derdikeve. Zarê wê soranî ye. Kovara Kurdî a mezintir û tekûztir e.

Hawar: Kovareke edebî ye. Ji sala 1933-an ve li Şamê û bi zarê kurdmancî tête belav kirin.

Ronahî: Ev du sal in, li Şamê dest bi derketinê kiriye. Zarê wê kurdmancî ye. Ronahî kovareke misewer e û li serê mehê carekê derdikeve.

www.arsivakurd.org